

Svendsens ondskabstypologier

Den norske filosof Lars Fr. H. Svendsen skelner overordnet mellem to former for ondskab:

Naturlig ondskab - dækker fx over naturkatastrofer og sygdomme.

Menneskeskabt ondskab - ondskab udført af mennesker som frie aktører, inddeler Svendsen i fire typer: **dæmonisk, instrumentel, idealistisk og dum.**

Den dæmoniske ondskab handler om at gøre ondt for at gøre ondt, dvs. når ondskaben er målet i sig selv. Den nok mest sjældne form for ondskab – ofte er det en anden motivation for den ondskabsfulde handling, som kommer til udtryk som dæmonisk ondskab. Måske i virkeligheden en variant af den instrumentelle ondskab; fordi filosofien mener, at mennesker ikke vælger det onde kun af hensyn til det onde selv, men pga. kærlighed til os selv eller noget større på bekostning af andre.

I **instrumentel ondskab** gør nogen bevidst noget ondt for at opnå noget andet, dvs. det onde er et middel til at nå et mål, fx Hitlers mål med det tyske rige. Når man bevidst sætter et mål højere end moralloven, som er fornuftsbaseret og et kompas for, hvad der er rigtigt og forkert. Filosofien mener, at ethvert menneske har tilbøjeligheder at afvige fra moralloven.

Der findes flere grader af instrumentel ondskab; fra svaghed/skrøbelighed til urenhed, som er uoverlagte handlinger, til ondsindethed/fordærvethed, en grad af ondskab, som er helt bevidst.

Ved idealistisk ondskab gør nogen noget ondt i den tro, at det er godt. Da en væsentlig del af vores identitetsdannelse består af vores gruppetilhørsforhold, skelner vi ofte mellem “os” og “dem,” hvor den stærkeste gruppering er den unuancerede ven/fjendemodsætning. Selvstændig refleksion kan fremstå som illoyal over for en gruppe, men fravær af tænkning og opgivelse af identitet kan have uhyggelige konsekvenser.

Den dumme ondskab bygger på begrebet om banal ondskab. Her gør man noget ondt, fordi man ikke tænker sig om; man handler uden at reflektere over, om det man gør, er godt eller ondt.

En ond handling kan høre under flere typer. Eichmanns ondskab kan fx både karakteriseres som idealistisk og instrumentel. Han var i modsætning til egne påstande under retssagen inkarneret nazist, så på den måde var han idealist, men hans handlinger kan også ses som instrumentet til at opnå forskellige ting både for Tyskland og for ham selv.